

Nr 408

Av fröken **Elmén m. fl.**, om anslag till understöd åt bibliotek vid fångvårdsanstalter.

I motionerna I: 216 och II: 263 vid 1955 års riksdag anfördes i huvudsak följande.

Fångvårdsbiblioteken vore en av det moderna biblioteksväsendets mest försummade grenar. Otillräckliga anslag och brist på bibliotekssakkunnig ledning hade helt präglat verksamheten. De fasta biblioteken dominerades av mer eller mindre föråldrad andakts- och uppbyggelselitteratur och saknade representativa urval av modern skönlitteratur. I en del fall redovisades inga som helst nyförvärv till biblioteken under en lång följd av år. Också den centrala biblioteksverksamheten, som i form av vandringsbibliotek bedrevs av fångvårdsstyrelsen, hämmades allvarligt av otillräckliga ekonomiska resurser. Behovet av sakkunnig ledning vore dock det för närvarande mest brännande problemet. Tidigare handhades anstalternas biblioteksverksamhet av fängelsepredikanterna. Sedan predikantsystemet i dess förutvarande form avskaffats genom beslut av 1952 års riksdag, hade någon bestämmelse om vem som skulle ha ansvaret för biblioteket icke utfärdats. Önskemål hade från fångvårdsstyrelsens sida uttalats om att de kommunala biblioteken skulle överta skötseln av fångvårdsanstalternas bibliotek. Förutsättningen härför vore att erforderliga medel anvisades för ändamålet. Kostnaderna beräknades till 13 kronor per vårdplats; med ett beräknat vårdplatsantal av 3 200 skulle den sammanlagda kostnaden uppgå till 41 600 kronor.

Med anledning av motionerna anförde statsutskottet i sitt utlåtande nr 72 år 1955:

Såsom framgår bland annat av vad i motionerna I: 216 och II: 263 anförts, synes biblioteksverksamheten vid fångvårdsanstalterna icke vara tillfredsställande anordnad. Utskottet förutsätter, att Kungl. Maj:t har sin uppmärksamhet riktad på frågan om lämpliga åtgärder för att i straffverkställighetsreformens anda förbättra även biblioteksförhållandena inom fångvården.

Kungl. Maj:t har i år icke ansett sig böra framlägga något förslag för lösningen av fångvårdens biblioteksproblem (VIII s. 677). Chefen för justitiedepartementet har visserligen förklarat sig vara "väl medveten om det önskvärda i en ökad medelsanvisning för fångvårdens bibliotek" men funnit detta önskemål böra stå tillbaka för andra mera trängande (II s. 131).

Enligt vår mening är frågan om en förbättrad biblioteksverksamhet vid fångvårdsanstalterna angelägen. Ökningen av antalet intagna vid fångvårdsanstalterna motiverar omedelbara åtgärder. Särskilt den kroniska överbeläggningen påkallar dessa; överbeläggningen innebär för internerna påfrestningar inte endast av fysisk utan också av psykisk art.

Vad en förbättring av biblioteksförhållandena kan betyda för klientelet på en fångvårdsanstalt visar ett experiment, som företagits i Malmö det senaste året. Experimentet redovisas i Biblioteksbladet 1955, häfte 6:

"Av de separata rekvisitionerna framgår, att många läser systematiskt och för att verkligen lära för den ovissa framtiden, bland dem finns de som vill läsa om motorer och radio men också de flitiga långtidarna som studerar per korrespondens och vill ha bredvidböcker. Beställningar av verkligt svår facklitteratur är inte sällsynta, astronomi, atomfysik och filosofi har ofta begärts. Hobbypysslarna läser gärna om konst och konsthantverk, en svårplacerad livstidsdömd som lär sig väva vill ha mönster, idrottsböcker är givetvis gångbara, särskilt bland de yngre. Skönlitteraturen täcker i första hand behovet av underhållning och förströelse, det spännande och starkt handlingsbetonade dominerar, men också där finns markanta toppar och avancerade läsare. Utländsk skönlitteratur på originalspråket lånas i förvånande mängd, mest modernt anglosaxiskt som inte finns i fängelsebiblioteket, men i det sammanhanget kommer en ganska vanlig kategori långt fram, nämligen stackars polacker, finnar och andra, som blivit inburade i vårt land utan språkliga möjligheter till kontakt med omgivningen."

Ett par av de slutsatser författaren drar kan citeras: "Jag tror givetvis inte att boken kan bota kriminalitet, men jag har själv sett hur det fria väljandet framför hyllorna lockar fram det personliga ur den grå uniformiteten, i själva valet är den personliga integriteten full och hel. Och att ensamhetens läsning kan hejda hotande sönderfall, det har muntligen omvittnats både i Detroit och Malmö."

För att visa hur man i ett av våra grannland ser på denna fråga kan nämnas, att i Danmark sedan kriget ett årligt anslag på 55 800 kronor går till biblioteksverksamheten i fängelserna, fördelade på 13 större och mindre anstalter. Anslaget motsvarar ca 23: 80 d. kronor per vårdplats.

Under hänvisning till det anförda hemställer vi,

att riksdagen måtte besluta att under förslagsanslaget Understöd åt folkbiblioteksväsendet (VIII K I) uppföres en särskild post å 41 600 kronor avseende understöd åt bibliotek vid fångvårdsanstalter.

Stockholm i januari 1956

Brita Elmén

Birger Gezelius

Sven Gustafson
i Göteborg

Gunnar Ericsson
i Näs

Jean Braconier

Jerker Svensson